

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/393662755>

Кириченко О.А. Мегакогнітивне розуміння ступеневого сутнісного видового поділу юридичних фактів, правопорушень та юридичної відповідальності. The Journal of Eastern European Law. Ж...

Article in Журнал східноєвропейського права · July 2025

CITATIONS

0

1 author:

[Oleksandr Kirichenko](#)

Международный классический университет имени Филиппа Орлика

26 PUBLICATIONS 0 CITATIONS

SEE PROFILE

УДК 340.1+342.5+7

Кириченко Олександр Анатолійович –

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри права факультету економіки і права,
Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика
<https://orcid.org/0000-0002-8748-6431>

Oleksandr A. Kirichenko –

Doctor of Juridical Sciences, Professor,
Head of the Department of Law,
Faculty of Economics and Law,
Pylyp Orlyk International Classical University
(2 Kotelnikova Street, Mykolaiv, 54003, Ukraine)
alankir23@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-8748-6431>

Мегакогнітивне розуміння ступеневого сутнісного видового поділу юридичних фактів, правопорушень та юридичної відповідальності

Представлено мегакогнітивне розуміння ступеневого сутнісного видового поділу юридичних фактів на юридичні діяння (дія або бездіяльність певного соціосуб'єкта або взаємопов'язані та скориговані дії чи бездіяльність невеликої групи соціосуб'єктів), юридичні події (взаємопов'язані та скориговані дії та/або бездіяльність дуже великих груп соціосуб'єктів, якими були заподіяні збитки та/або інші наслідки, що призвели до виникнення та/чи зміни та/або припинення певних правовідносин, які суттєво вплинули на розвиток суспільства в цілому), юридичне значущі явища сил природи, внаслідок чого знищується майно та/чи настає смерть фізичної особи та/або заподіяна її здоров'ю шкода та/чи іншим об'єктам збитки та/або інші наслідки) та юридичне значущі діяння хижих тварин, що знаходяться у нерегульованих людиною умовах і певною мірою є різновидом юридичних наслідків явищ природи), а також за іншими підставами.

Викладене у розвитку мегакогнітивне розуміння ступеневого сутнісного видового поділу правопорушень на макроправопорушення або кримінальні правопорушення (злочини, паразлочини, квазізлочини, позазаконзлочини, паравипадки, випадки), що спричиняють правовому статусу соціосуб'єктів істотні і вище збитки (шкоду, упущену вигоду) та на мініправопорушення (адміністративні, дисциплінарні, де-факто майново-договірні і де-юре майново-договірні проступки, парпроступки, квазіпроступки, позазаконпроступки, параказуси і казуси).

Розглянуто у розвитку мегакогнітивне розуміння структури, сутності і ступеневого видового поділу юридичної відповідальності на конституційну (позитивну; негативну: карально-виховну, відновлювальну, супутню), антикримінальну (позитивну; негативну: карально-виховну, у т.ч. покарання, квазіпокарання, позазаконпокарання; відновлювальну, супутню), адміністративну, дисциплінарну, де-факто майново-договірну і де-юре майново-договірну відповідальність.

Ключові слова: юридичні факти; кримінальні, адміністративні, дисциплінарні, де-факто і де-юре майново-договірні правопорушення і відповідальність; конституційна відповідальність; злочини; паразлочини; квазізлочини; позазаконзлочини; паравипадки; випадки; проступки; казуси.

O.A. Kirichenko Megacognitive Understanding of the Graduate Essential Specific Division of Juridical Facts, Offences and Juridical Liability

The megacognitive understanding of the stepwise essential species division of juridical facts into juridical action or inaction of a certain social entity or interconnected and adjusted actions or inaction of a small group of social entities; juridical events actions interconnected and adjusted actions and/or inaction of very large groups of social entities, which caused damage and/or other consequences, which led to the emergence and/or change and/or termination of certain juridical relations, which significantly affected the development of society

as a whole; , juridically significant phenomena of the forces of nature, as a result of which property is destroyed and/or the death of an individual occurs and/or damage is caused to his health and/or damage to other objects and/or other consequences; and juridically significant acts of predatory animals, that are in conditions not regulated by man and to a certain extent are a type of juridical consequences of natural phenomena, as well as on other grounds.

The development presents the megacognitive understanding of the stepwise essential species division of offenses into macrooffenses or criminal offenses (crimes, paracrimes, quasicrimes, outlawcrimes, paraincidents, incidents), that cause significant and higher losses (damage, lost profits) to the legal status of sociosubjects, and into minioffenses (administrative, disciplinary, de-facto property-contractual and de-jure property-contractual misbehaviors, paramisbehaviors, quasimisbehaviors, outlawmisbehaviors, paracauses and causes).

Attention to the megacognitive understanding and division of sexual offenses into erpesexual (based on reproductive or modeling desire), non-erpesexual (caused by violations of other sexual characteristics) and pol-ysexual (combining erpesexual and non-erpesexual offenses).

The development of the megacognitive understanding of the structure, essence and graded specific division of juridical liability into constitutional (positive; negative: punitive-educational, restorative, accompanying), anticriminal (positive; negative: punitive-educational, including punishment, quasi-punishment, outlawpunishment; restorative, accompanying), administrative, disciplinary, de-facto property-contractual and de-jure property-contractual liability is presented.

It is emphasized, that administrative and disciplinary liability occurs, when causing less, than significant losses to external and internal state-administrative legal relations of a legal entity, respectively; and de-facto and de-jure property-contractual liability - to property-contractual or personal non-property or other legal relations equated to them, respectively, between individuals and legal entities.

Keywords: *anjuridical facts; the criminal, administrative, disciplinary, de-facto and de-jure property-contractual offenses and liability; an anticriminal and the constitutional liability; the crimes; the paracrimes; the quasicrimes; an outlawcrimes; the paraincidents; an incidents; the misbehaviors; the causes.*

Постановка проблеми. Незважаючи на те, що розуміння сутності і видового поділу юридичних фактів і правопорушень, а також сутності, структури і видового поділу юридичної відповідальності відноситься до теорологічного (доктринального) базису юриспруденції, дані питання, як свідчить детальний аналіз відповідних підходів [3, с. 8-12; та ін.], і на цей час залишаються дискусійним. Тому зрозумілі намагання представників наукової школи юриспруденції професора Аланкіра із розробки всеохоплюючого варіанту мегакогнітивного розуміння як ступеневого сутнісного видового поділу юридичних фактів [3, с. 4-8; 7, с. 36-38; 8, с. 39-41; та ін.] і правопорушень [3, с. 8-22; 4, с. 100-111; 6, с. 88-98; 7, с. 38-42; 8, с. 41-44; та ін.], так й структури, сутності і ступеневого видового поділу юридичної відповідальності [3, с. 24-30; 6, с. 100-106; 7, с. 42-46; 8, с. 45-48; та ін.].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нажаль, вказані мегакогнітивні підходи і досі практично залишаються поза увагою зі сторони вітчизняної та закордонної юридичної наукової спільноти. Поряд з цим в

одному із останній видань вказане інноваційне розуміння ступеневого сутнісного видового поділу юридичних фактів і правопорушень та структури, сутності і ступеневого видового поділу юридичної відповідальності піддано автором подальшому удосконаленню [9, с. 176-200], що потребує широкої вітчизняної фахової наукової апробації з метою започаткування коректної наукової дискусії із розробки загально визнаних варіантів розуміння цих базисних теорологічних положень юриспруденції.

Невирішені раніше проблеми. Незважаючи на те, що за мегакогнітивним розумінням сутності і видового поділу кримінальних правопорушень і мініправопорушень [3, с. 8-22; 4, с. 100-111; 6, с. 88-98; 7, с. 38-42; 8, с. 41-44; 9, с. 179-188; та ін.] при заподіянні будь-яким правовідносинам істотних і вище збитків (шкоди, упущеної вигоди) мають місце кримінальні правопорушення, що як й мініправопорушення в залежності від обставин поділяються кожен з них на шість груп, зокрема, за однією із останніх редакцій такого розуміння відповідно на злочини, паразлочини, квазізлочини,

позаконзлочини, паравипадки і випадки та на проступки, парাপроступки, квазіпроступки, позаконпроступки, параказуси і казуси [9, с. 179-188], існуючі до і після традиційні теоретичні і законодавчі підходи залишаються майже незмінними. Наприклад, у новій редакції, у ст. 11 КК України сформульовано поняття лише кримінального правопорушення без його поділу на різновиди, а у ст. 12 дається поділ вже кримінальних правопорушень на кримінальні проступки та на нетяжкі, тяжкі та особливо тяжкі злочини, коли передні редакції цих статей мали єдине поняття злочинів і також їх поділ на чотири різновиди – невеликої тяжкості, середньої тяжкості, тяжкі та особливо тяжкі [11]. При цьому поняття кримінального правопорушення за ст. 11 «Поняття кримінального правопорушення» КК України складається формально з чотирьох ознак: 1) передбачене КК України діяння, тобто протиправність діяння; 2) суспільна небезпечність діяння; 3) винність діяння; 4) вчинене суб'єктом кримінального правопорушення [11], а фактично з шести, оскільки остання з ознак розкладається ще одну з трьох самостійних ознак: 4) вчинене спеціальним суб'єктом; 5) вчинене суб'єктом, який досяг певного віку; 6) вчинене осудним суб'єктом [9, с. 181].

У такому аспекті навіщо було вводити поняття кримінальних проступків, що суперечить не лише здоровому глузду, а й донині існуючому традиційному загальне теоретичному поділу правопорушень за ступенем небезпеки та заподіяної шкоди на злочини та проступки !!!??? [23, с. 207; та ін.], що, до речі, складає навіть шкільну юридичну компетентність [16, с. 40-41].

А за ч. 1 ст. 2.1.1 «Злочин» проекту нового КК України. злочином є діяння, яке: а) є протиправним, тобто порушує норму приватного або публічного права, та б) відповідає складу злочину, передбаченому цим Кодексом [18], тобто фактично одна ознака протиправності [9, с. 181].

У колективній монографії цей же підхід Ю.В. Баулін викладає вже дещо по-іншому: у ст. 2.1.1 йдеться про те, що кримінальним правопорушенням є протиправне діяння, яке відповідає складу злочину чи проступку, передбаченого цим Кодексом»; свою чергу, ст. 2.1.2 - яке діяння є протиправним, ст. 2.1.3 –

поняття та ознаки складу кримінального правопорушення [19, с. 82], коли протиправним є діяння, яке порушує вимогу, обмеження або заборону, передбачену законом чи іншим джерелом права [19, с. 84], а згідно ч. 2 ст. 2.1.2, зміст ознак складу кримінального правопорушення встановлюється на підставі положень цього Кодексу та інших джерел права [19, с. 86].

Тоді як мегакогнітивне розуміння ступеневого сутнісного видового поділу правопорушень, що викладається, вбачає лише таку одну ознаку кримінального правопорушення, як суспільна небезпечність чи шкідливість діяння, внаслідок чого тим чи іншим базисним категоріям правового статусу фізичної особи та/чи іншого соціосуб'єкта спричиняється відповідно суттєві чи більші або менші ніж суттєві, але більші, ніж значні, збитки [9, с. 181].

Всі ж інші передбачені чинним та проектним кримінальними кодексами ознаки кримінального правопорушення враховані у видовому поділі як кримінальних, так й інших правопорушень [9, с. 181].

У цьому аспекті показовою є відверте юридичне некомпетентне розмежування правопорушень і зловживання правом, що в одній із останніх так би мовити докторських дисертацій О.О. Гогіна «Загальна концепція правопорушень: проблеми методології, теорії і практики», в якій ознаками зловживання правом вважається з однієї сторони, використання прав на суперечність їхньому прямому призначенню та заподіяння цим шкоди громадським чи особистим інтересам використання прав на суперечність їхньому прямому призначенню та заподіяння цим шкоди суспільним чи особистим інтересам, а з іншої сторони - настання негативних наслідків, не пов'язаних із суттєвим порушенням прав та інтересів інших осіб, що, однак, не є правопорушенням, тоді як будь-який службовий злочин є протиправним соціально-шкідливим винним караним діянням [1, с. 33].

Тобто, суцільна плутанина: зловживання правом спричиняє шкоду суспільним чи особистим інтересам, але при цьому не є істотним порушенням прав та інтересів інших осіб. Щоб стати правопорушенням, діяння у вигляді зловживання правом має являти собою лише істотне і мабуть вище порушення прав та

інтересів інших осіб, а якщо менше, то виходить, що це вже не правопорушення. І зловживання правом чомусь в контексті правопорушень порівнюється лише із службовим власне злочином, а не з правопорушенням взагалі. Чи може таке словоблуддя складати основу спеціальної так званої докторської дисертації з проблем сутності правопорушень !!!???? [9, с. 182].

У контексті співвідношення правопорушення зі суміжними поняттями наводиться і ризик, що О.О. Гогін розглядає не як обставину, що виключає чи зменшує ступінь вини особи, аналогічно необхідній чи уявній обороні, крайній необхідності та ін., а як категорію, віднесення якої до правопорушення має входити в компетентність відповідної уповноваженої на це особи чи суду, виходячи із обставин кожної конкретної справи, нібито не це ж саме стосується й інших обставин, що виключають протиправність чи зменшують ступінь вини особи [1, с. 33-34].

Не кращим чином у такому ж аспекті О.О. Гогін розуміє і так зване «об'єктивно-протиправну поведінку», що нібито відрізняє від правопорушення лише відсутність складу, в якості прикладів чого називаються діяння неосудної особи та особи, яка не досягла віку юридичної відповідальності [1, с. 34], що фактично вже є, за інноваційним підходом, паразлочином чи парাপроступком та квазізлочином чи квазіпроступком [9, с. 179-188].

Не менш юридичне некомпетентним є розуміння О.О. Гогіним і так званої «помилки правознавстві», що нібито не є правопорушенням внаслідок відсутності умислу чи необережності, але чомусь у такому аспекті порівнюється лише із зловживанням службовим становищем, халатністю і недбалістю та все ж таки у разі **настання тяжких наслідків !!!** має тягти **дисциплінарну відповідальність !!!????** [1, с. 34]. Тобто у даному випадку відверто алогічне і юридичне некомпетентне має місце юридична відповідальність за відсутності правопорушення.

І вершиною юридичної некомпетентності так званого докторанта є висунуте ним таке суміжне із правопорушеннями поняття, як «правопорушення як юридичний факт, що

обумовлює правовідносини юридичної відповідальності», і яке має сукупність таких двох рівнозначних юридичних фактів: правопорушення і початкового процесуального рішення у вигляді акту правозастосування [1, с. 34-35].

І такого роду юридичних ляпсусів у контексті традиційного так би мовити дисертаційного розуміння сутності і видового поділу правопорушень чимало, що відповідним чином відбивається і на стані традиційного розуміння сутності і видового поділу юридичних фактів, та сутності, структури і видового поділу юридичної відповідальності, і робить доцільним продовжити фахову наукову апробацію власне мегакогнітивного розуміння як сутності і видового поділу юридичних фактів і правопорушень, так і сутності, структури і видового поділу юридичної відповідальності [9, с. 176-200].

Метою статті є продовження фахової наукової апробації обґрунтованих і поступово розвинутих автором та іншими представниками наукової школи професора Аланкіра одного з останніх варіантів мегакогнітивного розуміння ступеневого сутнісного видового поділу юридичних фактів і правопорушень та структури, сутності і ступеневого видового поділу юридичної відповідальності [9, с. 176-200] з тим, щоб нарешті започаткувати широку коректну наукову дискусію з розробки загально визнаного варіанту представлення і впровадження цих мегакогнітивних положень, у першу чергу, у вітчизняну і міжнародну освітянську діяльність, без чого неможливо розбудувати правову державу власне розвинутого гуманізму.

Викладення основного матеріалу. Наявність цілої низки спеціальних так званих докторських дисертацій з проблем сутності і видового поділу юридичних фактів в різних галузях права [20; 21; та ін.] не змогла позбавити відверте істотних недоліків і навіть юридичної некомпетентності існуючих традиційних теоретичних і законодавчих підходів до даного практично базисного теоретичного (доктринального, проектного законодавчого. іншого прикладного) підґрунтя юриспруденції¹, що показово демонструє наступна одна з

¹ Наприклад, М.О. Рожкова глибше надуманого розмежування так званої правової моделі обставин як

прототипу юридичного факту і поняття власне юридичного факту [20, с. 10] та вже відомого поділу юридичних фактів

останніх редакцій власне мегакогнітивного сутнісного видового поділу юридичних фактів в залежності від характеру зв'язку із волею людини та :

1. *Сутності і кількісного складу джерел заподіяння збитків, що призвели до виникнення та/чи зміни та/або припинення певних правовідносин*, на :

1.1. **Юридичні діяння** - дія або бездіяльність певного соціосуб'єкта або взаємопов'язані та скориговані дії чи бездіяльність невеликої групи соціосуб'єктів, якими були заподіяні збитки та/або інші наслідки, що призвели до виникнення та/чи зміни та/або припинення певних правовідносин.

1.2. **Юридичні події** - взаємопов'язані та скориговані дії та/або бездіяльність дуже великих груп соціосуб'єктів, якими були заподіяні збитки та/або інші наслідки, що призвели до виникнення та/чи зміни та/або припинення певних правовідносин, які суттєво вплинули на розвиток суспільства в цілому.

1.3. **Юридичне значущі явища сил природи у частині не контрольованості діяннями людини розміру їхніх збитків.**²:

на діяння та події із додатковим виділенням п'яти додаткових рівнів поділу діянь в межах цивільних правовідносин [20, с. 14] у розвитку теорії юридичних фактів просунулися практично не змогла, причому відверте юридичне некомпетентне другий вольовий різновид юридичних фактів іменує власне дією [20, с. 14], а не діянням, що знаходиться на рівні шкільної юридичної компетентності, де юридичні факти деякі автори також відверто юридичне некомпетентне поділяють на події і власне дії [16, с. 40-41; та ін.]. Значно пізніше Я.В. Сімутіна практично зплагіатила підхід розмежування правової моделі обставин та юридичного факту, оскільки на М.О. Рожкову чи інших авторів в авторефераті дисертації з цього приводу не посилалася [21, с. 13], і хоча далі і поділяє юридичні факти на події і вже діяння (дії і бездіяльність), але все ж таки викладає у своїй основі загальні відомі положення про поділ юридичних фактів на правомірні і неправомірні, юридичні акти та юридичні вчинки; негативні, позитивні та нейтральні, прості і складні та ін., віднесення станів і строків до особливих юридичних фактів, що в залежності від обставин можуть мати і не мати зв'язку із волею людини, (коли фактично так звані «стани» і «строки» – не особливі юридичні факти, а лише різновиди власне діянь людини, оскільки так чи інакше вони є результатом діянь самої людини, яка і визначає сутність і наслідки такого роду юридичних фактів) та ін. [21, с. 13-15]. Викладені, як й інші дисертаційні дослідження, у контексті власне «докторського рівня» та ін. аж ніяк не мають відповідного

1.4. **Юридичне значущі діяння хижих тварин**, що знаходяться у нерегульованих людиною умовах, якими були заподіяні збитки та/чи інші наслідки, що призвели до виникнення та/або зміни та/чи припинення певних правовідносин, що певною мірою є різновидом юридичних наслідків явищ природи³ [9, с. 176-177].

2. *Характеру зв'язку наслідків із волею людини або з іншими джерелами, внаслідок чого виникають та/чи змінюються та/або припиняються певні правовідносини* :

2.1. **Вольові юридичні факти** (життєві обставини, що зумовлюють виникнення та/чи зміну та/або припинення певних правовідносин по волі людини), які, у свою чергу, поділяються *відповідно до* :

2.1.1. *Наявності чи відсутності вини фізичної особи* на :

2.1.1.1. **Винне діяння осудної або обмежено осудної фізичної особи** :

2.1.1.1.1. *Малолітньої*, тобто особи, яка практично була в змозі за певних обмежених можливостей передбачити заподіяння такого роду діянням збитків (шкоди : фізичної та/чи матеріальної та/або первинної моральної та

доктринального значення, на відміну, як вбачається, від запропонованого авторського власне мегакогнітивного розуміння сутнісного видового поділу юридичних фактів.

² Зокрема, виверження вулкана, землетрус, повінь, цунамі, лімонологічна катастрофа, смерч або торнадо, циклон, тайфун, зсув, гірський, крижаний або інший обвал, снігова лавина, сіль, пожежа, спека, тепловий удар, хуртовина, град та ін., внаслідок чого знищується майно та/чи настає смерть фізичної особи та/або була заподіяна її здоров'ю шкода та/чи іншим об'єктам збитки та/або потягло інші наслідки, що зумовлює виникнення та/чи зміну та/або припинення відповідних правовідносин : наслідування, необхідність негайного відновлення порушеного правового статусу і т.д. [9, с. 176].

³ При цьому один і той же юридичний факт може обумовлювати одночасне настання протилежних наслідків (збитків). Найбільш показовим може стати наступний практичний приклад. Стюардеса Весна Вулович з Югославії залишилася живою після падіння літака 26 січня 1972 року. Авіалайнер McDonnell Douglas DC-9-32 слідував по маршруту з Копенгагена в Белград. Коли літак пролітав над німецьким Херсдорфом, він вибухнув в повітрі. Терористи пронесли бомбу. Всі 29 пасажирів і членів екіпажу, які перебували на борту, загинули. Вціліла лише 22-річна стюардеса Вулович - впавши на землю з висоти 10 160 метрів, вона дивом залишилася в живих [9, с. 177].

вторинної моральної шкоди; упущеної вигоди) правовому статусу того чи іншого соціосуб'єкта (фізичній та/чи юридичній особі та/або державі та/чи міждержавній установі) та/або інші наслідки, що призвели до виникнення та/чи зміни та/або припинення певних правовідносин [9, с. 177].

В одній із попередніх варіацій цього поділу [5, с. 68] малолітні вказувалися поміж результату поділу позавольових юридичних фактів, що було помилковим і малолітні за своїм рівнем психічного розвитку і тоді прирівнювалися до обмежених осіб [6, с. 68]. А отже і в тому варіанті малолітні все ж таки фактично визнавалися осудними і ступінь обмеженої їх осудності за цілком справедливими вимогами ч. 2 ст. 20 «Обмежена осудність» КК України [11] є лише додатковою (до факту власне неповноліття особи) обставиною, що пом'якшує, але зовсім не виключає вину малолітнього [9, с. 177].

2.1.1.1.2. *Підлітка* – особи, яка практично могла передбачити заподіяння такого роду діянням збитків та/або настання інших наслідків, що призвели до виникнення та/чи зміни та/або припинення певних правовідносин ⁴ [9, с. 177].

2.1.1.1.3. *Повнолітнього* - особи, яка практично могла передбачити заподіяння такого роду діянням збитків та/або настання інших наслідків, що призвели до виникнення та/або зміни та/або припинення певних правовідносин [9, с. 177-178].

2.1.1.2. **Невинне діяння осудної або обмежено осудної особи :**

2.1.1.2.1. *Малолітнього* - особи, яка практично не була в змозі навіть за певних обмежених можливостей передбачити заподіяння такого роду діянням збитків та/або настання інших наслідків, що призвели до виникнення та/або зміни та/або припинення певних правовідносин ⁵ [9, с. 178].

2.1.1.2.2. *Підлітка* - особи, яка практично не могла передбачити заподіяння такого роду діянням збитків та/або настання інших наслідків, що призвели до виникнення та/чи зміни та/або припинення певних правовідносин.

2.1.1.2.3. *Повнолітнього* - особи, яка практично не була в змозі передбачити заподіяння такого роду діянням збитків та/або настання інших наслідків, що призвели до виникнення та/чи зміни та/або припинення певних правовідносин.

2.2. **Позавольові юридичні факти** (життєві обставини, внаслідок яких були заподіяні збитки та/або наступили інші наслідки, що призвели до виникнення та/чи зміни та/або припинення певних правовідносин без участі людини або за повної відсутності її вини) :

2.2.1. *Явища сил природи*, що завдали збитків та/або зумовили настання інших наслідків, що призвели до виникнення та/чи зміни та/або припинення певних правовідносин.

2.2.2. *Діяння хижих тварин*, що перебувають у нерегульованих людиною умовах, якими були заподіяні збитки та/чи зумовлено настання інших наслідків, що призвели до виникнення та/чи зміни та/або припинення певних правовідносин [9, с. 178].

За результати діянь домашніх тварин та діянь хижих тварин, птахів, риб, плазунів та ін., які знаходяться в межах зоопарків, заповідників та інших зооб'єктів, що охороняються людиною, несуть відповідальність ті особи, на яких було покладено обов'язок забезпечити безпеку знаходження таких хижих тварин щодо як оточуючих їх людей і тварин, і самих себе [9, с. 178-179].

2.2.3. *Діяння неосудного повнолітнього*, тобто повнолітньої особи, яка не усвідомлює характеру своїх діянь і не може керувати ними, що зумовило заподіяння збитків та/або настання інших наслідків, що призвели до виникнення

⁴ З огляду на досить велику ймовірність частого прояву в цьому віці девіантної поведінки стосовно даної вікової групи неповнолітніх іноді спливає і **термін «падлітки»**, повністю уникнути чого можна тільки у разі безумовного виконання інноваційних вимог визначення сутності та реалізації способів подолання неправомірної поведінки такого роду девіантів [9, с. 177].

⁵ Малолітні і, по великому рахунку, підлітки мають розглядатися в якості обмежено осудних осіб, що фактично й враховується при обранні їм ступеню суворості і виду

того чи іншого покарання, яке може бути замінене й парапокаранням у вигляді примусових заходів виховного характеру. У той же час, викладений інноваційний підхід не виключає, що певний малолітній чи підліток за фактичним станом свого психічного розвитку може бути як неосудним, так й обмежено осудним, що у такому разі може стати вже підставою для призначення їм квазіпокарання у вигляді примусових заходів медичного характеру [9, с. 178].

та/чи зміни та/або припинення певних правовідносин [9, с. 179].

2.2.4. *Діяння неосудного підлітка*, тобто підлітка, який не усвідомлює характеру своїх діянь і не може керувати ними, що зумовило заподіяння збитків та/або настання інших наслідків, що призвели до виникнення та/чи зміни та/або припинення певних правовідносин.

2.2.5. *Діяння неосудного малолітнього*, тобто малолітньої особи, яка не усвідомлює характеру своїх діянь і не може керувати ними, що зумовило заподіяння збитків та/або настання інших наслідків, що призвели до виникнення та/чи зміни та/або припинення певних правовідносин.

2.2.6. *Діяння дошкільнят*, які за рівнем розвитку психічної діяльності повинні бути прирівняні до неосудної особи, і діяння яких зумовили виникнення та/чи зміну та/або припинення певних правовідносин.

2.2.7. *Діяння немовлят*, які за рівнем розвитку психічної діяльності, безумовно, повинні бути прирівняні до неосудної особи, і діяння яких зумовили заподіяння збитків та/чи настання інших наслідків, що призвели до виникнення та/або зміни та/чи припинення певних правовідносин.

2.3. **Змішані юридичні факти**, коли паралельно та взаємопов'язано послідовно здійснюється два і більше вольових та/або позавольових юридичних фактів, що призводять до єдиного результату, що зумовлює виникнення та/чи зміну та/або припинення певних правовідносин [9, с. 179].

Авторський варіант розвитку власне мегакогнітивного розуміння ступеневого сутнісного видового поділу правопорушень як одного з теоретичних базисів юриспруденції [9, с.179-188] більш доцільно представити вітчизняній та закордонній юридичній науковій спільноті таким чином :

1. **Макроправопорушення (кримінальні правопорушення)**, тобто суспільно небезпечні діяння, що порушили будь-які правовідносини і спричинили чи можуть спричинити суттєві і більші збитки (фізичну та/або майнову та/чи первинну моральну шкоду та вторинну моральну шкоду; упущену вигоду) правам, свободам, обов'язкам та/чи інтересам фізичних, юридичних осіб чи держави, міждержавного утворення, коли :

1.1. **Залежно від складу діяння** кримінальні правопорушення поділяються на :

1.1.1. **Злочини** (діяння, що мають всі ознаки та елементи складу, за скоєння яких має призначатися антикримінальне покарання), що **за ступенем тяжкості** поділяються на :

1.1.1.1. *Мінімальні злочини* (тобто мінімального ступеня тяжкості, за які передбачено покарання більш м'яке, ніж обмеження волі; у разі реальної необхідності саме такий додатковий різновид правопорушення треба було б передбачити у ст. 12 КК України [11] та у ст. 215 КПК України [12], а не словосполучення «кримінальні проступки», що **свідчить лише про відсутність у авторів цих кодексів та змін до них, належної юридичної освіти** !!! [8, с. 41-42].

1.1.1.2. *Незначні злочини* (незначного ступеня тяжкості, за які передбачено покарання від обмеження до позбавлення волі на строк не більше, ніж на два роки) [7, с. 40].

1.1.1.3. *Середні злочини* (середнього ступеня тяжкості, за які передбачено покарання від двох до п'яти років позбавлення волі).

1.1.1.4. *Тяжкі злочини* (за які передбачено покарання від шести до десяти років позбавлення волі).

1.1.1.5. *Особливо тяжкі злочини* (за які передбачено покарання від одинадцяти і вище років позбавлення волі або смертна кара).

1.1.2. **Паразлочини** - такого роду діяння, що мають всі ознаки і елементи складу, за винятком того, що дане діяння скоєно особою, яка не досягла віку призначення антикримінального покарання і йому призначається пара покарання у вигляді примусових заходів виховного характеру [8, с. 42].

1.1.3. **Квазізлочини** - такого роду діяння, що мають всі ознаки і елементи складу, за винятком того, що дане діяння скоєно неосудною особою, якій призначається антикримінальне квазіпокарання у вигляді примусових заходів медичного характеру, а відновлювальна антикримінальна відповідальність покладається на опікуна чи піклувальника або на особу чи установу, які їх замінюють [8, с. 42].

1.1.4. **Позазаконзлочини**⁶ - коли в наявності всі ознаки і елементи складу діяння, що фактично заподіяло чи могло заподіяти правовому статусу певного соціосуб'єкта суттєві чи більші збитки, але Антикримінальний кодекс України не передбачає склад такого діяння, що повинно тягти антикримінальну відповідальність винної особи тільки у вигляді відновлення порушеного правового статусу потерпілого, тобто його прав, свобод, обов'язків та/чи інтересів. Якщо при розгляді антикримінальної справи буде встановлена наявність збитків менших, ніж істотні, тобто за наявності позазаконпроступка, то відшкодування збитків та інше максимально повне відновлення правового статусу потерпілого має закінчитися в силу безумовного дотримання принципу раціональності процедури подолання правопорушень власне в антикримінальному судочинстві [8, с. 42-43].

1.1.5. **Паравипадки** - кримінальні правопорушення, вчинені фізичною особою за відсутності його вини, тобто в ситуації, коли особа не передбачала суспільно небезпечний характер свого діяння і можливість заподіяння цим істотних і більше збитків, але мала місце одна з наступних ситуацій - особа :

- а) хоча фізично і могла, але не повинна була цього передбачити;
- б) хоча й зобов'язана була, але фізично не могла цього передбачити;
- в) не зобов'язана була і фізично не могла цього передбачити [8, с. 43].

⁶ В попередніх варіаціях даного інноваційного розуміння ступеневого сутнісного видового поділу правопорушень цей різновид кримінальних правопорушень або макроправопорушень іменувався як «квазіпараззлочини» [7, с. 40; 8, с. 42-43; та ін.] і відповідно аналогічний різновид мініправопорушень, як «квазіпарапроступки» [7, с. 41; 8, с. 44; та ін.], що алогічно порушувало попередню логіку викладу матеріалу від параззлочину чи парапроступку до квазізлочину чи квазіпроступку і тому у наступних роботах було запропоновано термін «параквазізлочини» і «параквазіпроступки» [9, с. 141; та ін.]. Але і такий підхід сам по собі не розкриває сутності даного виду злочинів і проступків, що у такому аспекті більш правильно буде іменувати власне позазаконзлочинами та позазаконпроступками, тобто злочини і проступки, що знаходяться за межами чинного правового врегулювання – власне закону. І прийняття такого правового регулювання цих фактично існуючих

і які, в залежності від причини відсутності вини, діляться на :

1.1.5.1. **Паравипадки-суперечності** (за наявності таких суперечностей в регулюванні певних правовідносин, що виключають наявність вини особи) [7, с. 40].

1.1.5.2. **Паравипадки-суб'єктивності** (за наявності необґрунтованих за обсягом та/чи по суті обов'язків, що особа фізично не могла виконати та/або в силу наявності відповідного положення природної галузі права не зобов'язана була виконувати) [7, с. 40-41].

1.1.5.3. **Паравипадки-правомірності** (коли діяння скоєно за наявності обставин, що виключають його антисоціальність : необхідна оборона, уявна оборона, крайня необхідність та ін.) [7, с. 41].

1.1.5.4. **Паравипадки-природності** (коли певне діяння особи опосередковане природними явищами, в т. ч. діяннями хижих тварин, і особа об'єктивно не повинна була та/чи фізично не могла повністю або частково попередити настання цих явищ чи діянь або запобігти повністю заподіяння збитків чи зменшити їх розмір).

1.1.6. **Випадки** (суспільно небезпечні природні явища, в т. ч. діяння хижих тварин, що не опосередковані діяннями фізичної особи, що зумовлюють настання антикримінальної відповідальності держави в цілому і тільки у вигляді відновлення порушеного правового статусу потерпілого) [8, с. 43].

2. Мініправопорушення, тобто суспільно шкідливе діяння, що заподіяло чи могло

різновидів злочинів і проступків практично ще треба вимагати від парламенту у відповідності із вимогами хоча б ч. 1 і ч. 2 ст. 3 Конституції України у частині визнання людини, її життя і здоров'я, честі і гідності, недоторканності і безпеки найвищою соціальною цінністю, що як і всі інші права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, яка відповідає перед людиною за свою діяльність, а утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [10]. Значить чи точніше перш за все це є обов'язком й того самого парламенту, який просто таки повинен даний обов'язок виконати належним чином і у максимально стислі строки передбачити дане правопорушення у відповідному кодексі, причому цілковито за своєї ініціативи, а не те що за підказкою чи, ще гірше, за примусом кого-небудь. Буде логічним також замість паранещасних випадків і нещасних випадків використовувати аналогічно параказусам і казусам терміни «паравипадки» і просто «випадки» [9, с. 183; та ін.].

заподіяти менш ніж істотні, але більш ніж значні збитки (шкоду: фізичну, майнову та/чи первинну і вторинну моральну шкоду; упущену вигоду) правам, свободам, обов'язкам та/чи інтересам фізичних або юридичних осіб чи держави, міждержавної установи, що в залежності від :

2.1. Складу правопорушення

поділяються на :

2.1.1. **Проступки** (має всі ознаки, елементи правопорушення) [8, с. 43-44].

2.1.2. **Парапроступки** (має всі ознаки, елементи правопорушення, вчиненого особою, яка не досягла віку призначення карально-виховного покарання відповідного виду юридичної відповідальності) [8, с. 44].

2.1.3. **Квазіпроступки** (має всі ознаки, елементи правопорушення, вчиненого неосудною або обмежено осудною особою).

2.1.4. **Позазаконпроступки** (діяння, що заподіяло чи могло заподіяти менш ніж істотні, але більш ніж значні збитки, і склад такого проступку не передбачений в Адміністративному, Трудовому, Де-факто майново-договірному або в Де-юре майново-договірному кодексі України).

2.1.5. **Параказуси** (за наявності належного або неналежного суб'єкта, але за відсутності вини), що в залежності від причини відсутності вини мають аналогічний паравипадкам видовий поділ на :

2.1.5.1. *Параказуси-суперечності.*

2.1.5.2. *Параказуси-суб'єктивності.*

2.1.5.3. *Параказуси-правомірності.*

2.1.5.4. *Параказуси-природності.*

2.1.6. **Казуси** (явища природи, в т. ч. діяння хижих тварин, що не опосередковані діяннями людини) [7, с. 41].

2.2. **Характеру регульованих суспільних відносин (правовідносин)** поділяються на :

2.2.1. **Адміністративні правопорушення** (при порушенні зовнішніх по відношенню до юридичної особи правовідносин, за включенням майново-договірних або особистих немайнових чи прирівняних до них правовідносин) : *проступки, парাপроступки, квазіпроступки,*

позазаконпроступки, параказуси і казуси [7, с. 41-42].

2.2.2. **Дисциплінарні правопорушення** (при порушенні внутрішніх по відношенню до юридичної особи правовідносин, за включенням майново-договірних або особистих немайнових чи прирівняних до них правовідносин) : *проступки, парাপроступки, квазіпроступки, позазаконпроступки, параказуси і казуси* [7, с. 42].

2.2.3. **Де-факто майново-договірні (цивільні) правопорушення** (при порушенні майново-договірних або особистих немайнових чи прирівняних до них правовідносин між фізичними особами або між фізичною та юридичною особою) : *проступки, парাপроступки, квазіпроступки, позазаконпроступки, параказуси і казуси.*

2.2.4. **Де-юре майново-договірні (господарські, арбітражні) правопорушення** (при порушенні майново-договірних або особистих немайнових чи прирівняних до них правовідносин між юридичними особами) : *проступки, парাপроступки, квазіпроступки, позазаконпроступки, параказуси і казуси* [7, с. 42; 8, с. 44].

Розглянуті у контексті невирішених раніше проблем дійсної фахової наукової публікації недоліки навіть так званого «докторського рівня» дослідження проблем визначення сутності і видового поділу правопорушень достатньо логічно у повній мірі присутні і такого роду дослідження проблем сутності, структури і видового поділу юридичної відповідальності, коли, зокрема, Д.А Ліпінський окрім, дійсно, різновидів юридичної відповідальності (конституційної, кримінальної, адміністративної, трудової і цивільної, поміж яких, однак, чомусь немає і традиційної арбітражної чи господарської або економічної юридичної відповідальності) називає ще й кримінально-процесуальну, цивільно-процесуальну, фінансову, кримінально-виконавчу [15, с. 39], сімейно-правову, конституційно-процесуальну⁷ [15, с. 41] і, при цьому, конституційну відповідальність розглядає лише у вигляді дострокового припинення

⁷ Коли за власне мегакогнітивним розумінням фактично залишається лише шість базисних різновидів юридичної відповідальності за відповідні порушення названих Д.А Ліпінським (процесуальних, фінансових, кримінально-виконавчих, сімейних) [15, с. 39, 41] та будь-

яких інших правовідносин, що можуть застосовуватися в контексті лише «об'єктно-видового» розмежування такого роду складів в межах Особливої частини перспективного як Антикримінального, так й Адміністративного і, не виключно, Трудового кодексу [9, с. 193].

повноважень суб'єктів владних повноважень вищої ланки [15, с. 39-40], повторює загально відомі на той час положення про позитивну юридичну відповідальність та ін., коли переважна більшість тексту автореферату присвячена такого роду положенням щодо принципів і функцій юридичної відповідальності та ін.⁸ [15, с. 14-33], що притаманне й всім іншим спеціальним дисертаційним дослідженням і також значно поступається дійсно доктринальному, проектному законодавчому та іншому прикладному рівню однієї з останніх редакцій розробленого представниками наукової школи юриспруденції професора Аланкіра **власне мегакогнітивного розуміння структури, сутності і ступеневого видового поділу юридичної відповідальності** [3, с. 24-30; 5, с. 100-106; 7, с. 42-46; 8, с. 45-48; та ін.], що в авторському розвитку [9, с. 188-200] може виглядати таким чином :

1. **Конституційна відповідальність**, сутність якої має полягати у безумовному притягнення винного суб'єкта владних повноважень до :

1.1. **Позитивної конституційної відповідальності** з усунення причин та умов, що сприяють порушенню норм Конституційного кодексу України, а також будь-якої іншої держави світу.

1.2. **Негативної конституційної відповідальності у частині :**

1.2.1. Встановлення факту правомірності чи неправомірності в контексті певної норми Конституційного кодексу України, а також будь-якої іншої держави світу, діяння та/чи рішення та/або правового акта суб'єкта владних повноважень [9, с. 188].

1.2.2. Ініціювання залежно як від сутності тих правовідносин, що врегульовані Конституційним кодексом України, так само як будь-якої іншої держави світу, і порушені нелегітимними діяннями та/чи рішеннями та/або правовими актами суб'єктів владних

повноважень, так і ступеня заподіяних цим самим збитків (фізичної, майнової або первинної чи вторинної моральної шкоди; упущеної вигоди), антикримінального, адміністративного, трудового, де-факто майново-договірного (цивільного) або де-юре майново-договірного (господарського, арбітражного, економічного) судочинства з метою притягнення винного до відповідного виду :

1.2.2.1. **Карально-виховної відповідальності.**

1.2.2.2. Відновлювальної та/або супутньої відповідальності, але лише тоді чи тільки в тій частині, в якій ці ж види юридичної відповідальності не можуть бути реалізовані найбільш ефективно та/чи раціонально та/або якісно в межах конституційного судочинства [9, с. 188-189].

1.2.3. **Відновлювальної конституційної відповідальності** шляхом :

1.2.3.1. Скасування правового акта та/чи рішення суб'єкта владних повноважень та/або заборони діянь названих чи інших соціосуб'єктів, що порушують певну норму Конституційного кодексу України (іншої держави світу) [9, с. 189].

1.2.3.2. Відшкодування потерпілому збитків.

1.2.3.3. Іншого відновлення порушеного правового статусу потерпілого соціосуб'єкта (зобов'язання публічного вибачення, здійснення інших дій або припинення певної бездіяльності тощо).

1.2.4. **Супутньої конституційної відповідальності**, що є окремими розглянутими видами позитивної конституційної відповідальності, що не були реалізовані взагалі або в повному обсязі до моменту встановлення факту неправомірності в контексті норм Конституційного кодексу України (іншої держави світу) діяння та/чи рішення та/або правового акта суб'єкта владних повноважень.

⁸ Що, на відміну від власне мегакогнітивного підходу, подальшу апробацію чого у даній частині і має за мету дійсна фахова наукова стаття, так і не було розвинуто до власне «докторського» рівня «наукового відкриття» справжньої об'єктивно існуючої структури будь-якого із шести базисних видів юридичної відповідальності : позитивної і негативної (супутньої; карально-виховної : покарання, парапокарання, квазіпокарання, позазаконпокарання; відновлювальної), коли відповідний

вид карально-виховної юридичної відповідальності (практично покарання, квазіпокарання і позазаконпокарання, оскільки суб'єктом владних повноважень неповнолітня особа бути не може) мають застосовуватися в залежності від сутності будь-яких порушень норм права і, як наслідок, відповідної норми Основного закону, допущених суб'єктом владних повноважень, в межах не конституційного, а відповідного виду антиделіктного судочинства [9, с. 58-59].

2. **Антикримінальна відповідальність** - при заподіянні суттєвих та більших збитків правовідносинам будь-якого виду :

2.1. **Позитивна антикримінальна відповідальність**, окремі види якої частіше за все виступають в якості негативної юридичної відповідальності інших, ніж антикримінальна, її видів :

1.1.1. Лікування різних видів залежності, що обумовлені різного роду проявами порушень вольової складової психічної діяльності людини :

1.1.1.1 Обмінзалежності (алкоголізму, наркоманії, токсикоманії, поліфагії, анорексії тощо) [9, с. 189].

1.1.1.2. Ерпесексуалзалежності - ерпесексуальної переваги чи порушення (вуайеризмофілії, геронтофілії, гіперфілії, гіпофілії, гомофілії, зоофілії, ексгібіціонізмфілії, лесбіянофілії, мазохізмфілії, нарцисизмфілії, некрофілії, педофілії, садизмфілії, ерпесексуалфетишизмфілії та інші парафілійні і інші розлади ⁹ [9, с. 189-190].

Необхідність розмежування представниками наукової школи юриспруденції професора Аланкіра традиційних сексуальних правопорушень з іншими правопорушеннями, що ґрунтуються на статевих ознаках, викликана

ухваленням Комітетом міністрів Ради Європи до абз. 1 Керівних принципів щодо запобігання та боротьби з сексизмом : заходів щодо реалізації Рекомендацій «Запобігання та боротьба з сексизмом» такого поняття сексизму [2], що змішало між собою всі правопорушення, в основі вчинення яких лежить прояв тих чи інших статевих ознак – як тих, що засновані на прояві репродуктивного або моделюючого його потягу; так і тих, що побудовані на прояві інших статевих ознак. ¹⁰

Тому виникла необхідність докорінне переглянути традиційне розуміння гендерних правовідносин та відповідно сутність і об'єктно-видовий поділ так званих «сексуальних правопорушень» О.С. Тунтула запропонувала вести [24, с. 9, 46, 49], а Л.С. Березовенко піддала всебічному подальшому розвитку, на «ерпесексуальні правопорушення», в основі вчинення яких лежить репродуктивний та/чи моделюючий його потяг; «нан-ерпесексуальні правопорушення», вчинення яких мотивоване будь-якими іншими статевими проявами особи; та «полісексуальні правопорушення», вчинення яких будується вже на поєднанні ознак ерпесексуальних і нан-ерпесексуальних правопорушень. ¹¹

⁹ У 10-й версії Міжнародної класифікації хвороб (МКХ-10) вказані такі різновиди парафілії: а) фетишизм - використання неособистих (зазвичай неживих) об'єктів (з присутністю або без присутності особистого партнера); б) фетишистський трансвестизм - у гетеросексуальної людини - переодягання в одяг, що відповідає протилежній статі, зазвичай без реального партнера, але з думкою про те, що він також є цим партнером; в) ексгібіціонізм - демонстрація геніталій випадковим людям, які нічого не підозрюють; г) вуайеризм - спостереження за особою, яка нічого не знає, нічого не підозрює і не дає на це згоди, яка оголена, роздягається або перебуває в процесі сексуальної активності; д) педофілія - сексуальні стосунки з дитиною або дітьми, які не досягли статевої зрілості (зазвичай у віці 13 років або молодше); е) садомазохізм - приниження, побиття, зв'язування або інші страждання, реальне (а не імітоване) фізичне (біль) або психологічне страждання (в тому числі приниження) іншої людини (жертви), наявність страждань і насильства під час сексуального акту; є) комплексні та інші парафілії. Існує також багато рідкісних типів «неспецифічних» парафілій, які не вказані в класифікаціях, але присутні в літературі : а) телефонна скатологія - непристойні телефонні дзвінки сексуального характеру; б) некрофілія – сексуальні стосунки з трупами; в) аутогінофілія – чоловік, який уявляє себе жінкою; г) аутоеротична асфіксія – сексуальне задоволення від кисневої недостатності (задухи); д) гебефілія –

сексуальний акт з підлітками; е) партенофілія – сексуальний акт з особами, які не пройшли ще сексуальну ініціацію; є) геронтофілія - сексуальний акт з особами похилого віку; ж) зоофілія - сексуальний акт з тваринами; з) абазіофілія - сексуальний акт з людьми з порушеннями опорно-рухового апарату; та ін. [17; 22; та ін.].

¹⁰ Зокрема : «1. Будь-який акт, жести, візуальна репрезентація, сказані чи написані слова, практика чи поведінка, які базуються на ідеї, що особа чи група осіб є малозначимими через їхню стать. 2. Діяння і визначення, що виникають у публічній чи приватній сфері, онлайн чи офлайн, з метою чи які мають наслідком : 2.1. Порушення гідності або прав людини чи групи людей. 2.2. Спричинення фізичної, сексуальної, психологічної, соціально-економічної шкоди або страждання людині чи групі людей. 2.3. Створення ворожого, принизливого середовища. 2.4. Створення бар'єрів у реалізації прав для людини чи групи людей. 2.5. Підтримка і закріплення гендерних стереотипів» [2, с. 10; 24, с. 46-47]. При цьому було підкреслено, що «гендерні стереотипи – це упереджені соціальні та культурні шаблони чи ідеї, згідно з якими чоловіків та жінок наділяють характеристиками й функціями, що визначаються й обмежуються їхньою статтю [2, с. 10].

¹¹ У такому аспекті були запропоновані й такі інноваційні поняття, як :

1.1.1.3. Інших проявів психозалежності (віртуальнофілії, азартноїгрофілії, фанатоїгрофілії, шоуфанатофілії, націоналфілії, шовіністофілії, теофілії, сектанктофілії та ін.) [9, с. 193].

1.1.2. Оплатне вилучення криміногенних об'єктів.

1.1.3. Усунення інших причин та умов, що сприяють вчиненню кримінальних та інших правопорушень, у т. ч. усунення прогалин, суперечностей чи інших недоліків в антикримінальному законодавстві [9, с. 193].

1.2. Негативна антикримінальна відповідальність (що настає після вчинення кримінального правопорушення) :

1.2.1. **Карально-виховна антикримінальна відповідальність** :

1.2.1.1. **Покарання** :

1.2.1.1.1. **Допенітенціарні** :

1.2.1.1.1.1. Строкове переслідування (протягом строків давності притягнення до карально-виховної антикримінальної відповідальності) [9, с. 193-194].

1.2.1.1.1.2. Довічне переслідування (за кримінальні правопорушення проти миру та

безпеки людства та/або умисне позбавлення життя людини за обтяжливих обставин, у т. ч. як складову частини вчинення кримінальних правопорушень інших видів та категорій).

1.2.1.1.2. **Пенітенціарні** :

1.2.1.1.2.1. **Базисні** :

1.2.1.1.2.1.1. **Строкові** :

1.2.1.1.2.1.1.1. **Основні** : штраф, громадські роботи, виправні роботи, обмеження військовослужбовців, арешт, обмеження волі, тримання у дисциплінарному батальйоні, позбавлення волі.

1.2.1.1.2.1.1.2. **Додаткові** : позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу; конфіскація майна; позбавлення права обіймати певні посади та займатися певною діяльністю.

1.2.1.1.2.1.2. **Довічні** :

1.2.1.1.2.1.2.1. **Основні**: смертна кара у формі смертельної ін'єкції, хімічна чи інша кастрація чи стерилізація тощо.

1.2.1.1.2.1.2.2. **Додаткові** : позбавлення звання, рангу, чину, класу, права обіймати певні посади, займатися певною діяльністю.

1.2.1.1.3. **Постпенітенціарні** :

1. Гендерправопорушення – ерпесексуальні, нан-ерпесексуальні і полісексуальні кримінальні та інші правопорушення, гендерпредикатні діяння (будь-які діяння, вчинені потенційним порушником Гендерної парадигми Освітнього комплексу чи його інтересах іншою особою, які полегшують скоєння чи створюють будь-які інші умови скоєння у майбутньому сексуального правопорушення), гендервіктимні діяння (будь-яка поведінка потерпілого, яка провокує, полегшує або будь-яким іншим чином сприяє вчиненню того чи іншого кримінального чи іншого гендерправопорушення) та гендерзловживання (будь-які діяння, що йдуть від потенційних потерпілих від кримінальних та інших ерпесексуальних правопорушень і що виявляється в публічній демонстрації клозмінімізації, почуттів кохання, приналежності або проявів парафілії і будь-які інші діяння, що виходять за усталені моральні принципи).

2. Клозмінімізація - така мінімізація одягу, яка суперечить загальноновизнаним нормам моралі і за будь-яких обставин може викликати природний статевий потяг протилежної статі, в якості чого не розцінюється відповідний, але не явно перебільшений рівень клозмінімізації в процесі тренувань або виступів у процесі спортивних змагань з плавання та ін.), циркових. естрадних та інших художньо-самодіяльних виступів, на пляжах і т.д. [24, с. 8].

3. Сексуальні правопорушення – кримінальні та інші правопорушення, що основані будь-яких статевих ознаках, які залежно від базисного стимулу, що визначає їх сутність, поділяються на ерпесексуальні, нан-ерпесексуальні і полісексуальні правопорушення [24, с. 10].

У той же час не буде зайвим особливо підкреслити, що викладені та інші подібного роду найменування різновидів правопорушень мають право на існування в контексті лише «об'єктно-видового» розмежування такого роду складів в межах Особливої частини перспективного як Антикримінального, так й Адміністративного і, не виключно, Трудового кодексу, що поряд з цим не має виходити за межі вже розглянутого інноваційного розуміння лише п'яти базисних різновидів правопорушень – кримінальних правопорушень чи макроправопорушень та мініправопорушень або адміністративних, дисциплінарних. де-факто майново-договірних і де-юре майново-договірних правопорушень. Власне тільки ці названі п'ять базисних різновидів правопорушень фактично і являють собою порушення відповідних правовідносин за об'єктним видовим поділом складів правопорушень Особливої частини названих кодексів – наприклад, гендерних правовідносин, взагалі, або ерпесексуальних, нан-ерпесексуальних чи полісексуальних правовідносин, зокрема, і т.д. [9, с. 193]. У такому розумінні, а не поряд із названими інноваційними п'ятьма базисними різновидами правопорушень можна говорити і про наявність конституційних, екологічних, бюджетних, податкових, банківських [1, с. 21], фінансових [1, с. 29], процесуальних [1, с. 31], міжнародних [1, с. 32] та інших правопорушень, про які не інакше як поряд з іншими базисними правопорушеннями відверте юридичне некомпетентне мова йде в одній із спеціальних так званих докторських дисертаціях [1, с. 21-32; 9, с. 193].

1.2.1.1.3.1. Нагляд..

1.2.1.1.3.2. Судимість (згадка про судимість після її зняття чи погашення – кримінальне правопорушення: для суб'єкта владних повноважень - перевищення влади чи службових повноважень; водночас для фізичної особи не може бути і такого складу, як «наклепи», а має бути встановлена в Особливій частині Антикримінального кодексу України чи будь-якої іншої держави світу (спеціальний склад кримінального правопорушення).

1.2.1.2. **Парапокарання** (щодо обмежено осудних осіб та осіб, які мають бути до них прирівняні: малолітніх і підлітків):

1.2.1.2.1. **Допенітенціарні:**

1.2.1.2.1.1. Строкове переслідування (протягом строків давності).

1.2.1.2.1.2. Довічне переслідування (за кримінальні правопорушення проти миру та безпеки людства та/або умисне позбавлення життя людини за обтяжливих обставин, у т. ч. як складова вчинення кримінальних правопорушень інших видів).

1.2.1.2.2. **Пенітенціарні:**

1.2.1.2.2.1. Базисні:

1.2.1.2.2.1.1. Строкові:

1.2.1.2.2.1.1.1. Примусові заходи виховного характеру.

1.2.1.2.2.1.2. Довічні: не виключається хімічна чи інша кастрація чи стерилізація.

1.2.1.2.3. **Постпенітенціарні:**

1.2.1.2.3.1. Нагляд.

1.2.1.2.3.2. Судимість.

1.2.1.3. **Квaziпокарання** (щодо неосудних осіб та осіб, що до них мають бути прирівняні: немовлята, дошкільнята):

1.2.1.3.1. Строкові: примусові заходи медичного характеру.

1.2.1.3.2. Довічні: не виключаються примусові заходи медичного характеру; хімічна чи інша кастрація чи стерилізація.

1.2.1.4. **Позазаконпокарання** (у разі заподіяння збитків будь-яким суб'єктом чи явищами природи, в т.ч. тваринами, що знаходяться у нерегульованих людиною умовах, за відсутності відповідного діяння у КК України чи іншої країни світу, у силу чого настає відновлення порушеного правового статусу соціосуб'єкта і до парламенту клопотання направляється клопотання про регламентацію в Особливій частині Антикримінального кодексу

України чи будь-якої іншої держави світу, складу відповідного кримінального правопорушення) [9, с. 195].

Існуючий законодавчий та традиційний теоретичний підхід, згідно з яким: ч. 1 ст. 11 КК України [11], не є кримінальним правопорушенням діяння, не передбачене певною нормою Особливої частини КК України, свідчить про відсутність у авторів такої позиції юридичної освіти, у будь-якому разі належної юридичної компетентності та, можливо, добросовісності [9, с. 195].

Адже відповідно до вимог ч. 1 ст. 3 Конституції України, життя та здоров'я, честь та гідність, недоторканність та безпека людини є найвищими соціальними цінностями [10], затвердження та забезпечення яких є та й всіх інших прав та свобод людини, згідно до вимог ч. 2 ст. 3 Основного закону, головним обов'язком держави та державних органів [10], гарантом дотримання ж чого виступає, відповідно до вимог ч. 2 ст. 102 Конституції України, власне президент держави [10].

Отже, якщо діяння, яке завдало суттєвих та більших збитків, передбачено певною нормою Особливої частини КК України, то воно, згідно із цитованими вимогами ч. 1 ст. 11 КК України [11], є кримінальним правопорушенням, а якщо діяння, яке завдало суттєвих та більше збитків, не передбачено певною нормою Особливої частини КК України, то воно, відповідно до цих же вимог ч. 1 ст. 11 КК України [11], вже не є кримінальним правопорушенням, а тому категорія «кримінальне правопорушення» є, згідно з цим підходом, суто суб'єктивною, повністю залежною від волі парламентаріїв - в основі юридичних дилетантів [9, с. 195-196].

Ні! Кримінальне правопорушення - це категорія суто об'єктивна і якщо будь-якій базисній категорії правового статусу: праву та/чи свободі та/або обов'язку та/чи інтересу, будь-якого соціосуб'єкта: фізичній та/чи юридичній особі та/або державі та/чи міждержавній установі, заподіяні суттєві та більші збитки – зовсім очевидна наявність власне кримінальне порушення перерахованих найвищих соціальних цінностей та/або інших конституційних прав та/чи свобод та/або обов'язків та/чи інтересів фізичної особи або інших соціосуб'єктів, яким, як саме суттєвим потерпілим, якимось все одно, чи передбачили

парламентські дилетанти чи ні склад такого діяння, події чи явища у будь-якій нормі Особливої частини КК України як власне кримінальне правопорушення !!! [9, с. 196]

1.2.2. Відновлювальна антикримінальна відповідальність :

1.2.2.1. Солідарна відновлювальна антикримінальна відповідальність (при заподіянні збитків спільними діяннями великої кількості окремих фізичних осіб або учасників певної юридичної особи, коли неможливо конкретизувати діяння кожного із учасників на заподіяння суммативних збитків, тобто за наявності події в інноваційному розумінні ступеневого сутнісного видового поділу юридичних фактів :

1.2.2.1.1. Контрибуція :

1.2.2.1.1.1. Тотальна контрибуція (щодо окремої чи кількох держав, загальними діяннями жителів яких завдано суммативних збитків).

1.2.2.1.1.2. Регіональна контрибуція (щодо окремих чи кількох регіонів країни, спільними діяннями жителів яких завдано суммативних збитків).

1.2.2.1.1.3. Локальна контрибуція (стосовно діянь окремих кримінальних організацій чи спільнот, наприклад, щодо членів дуже великої за складом банди, терористичної організації та ін.).

1.2.2.2. Індивідуальна відновлювальна антикримінальна відповідальність :

1.2.2.2.1. Відшкодування збитків (шкоди : фізичної та/чи матеріальної та/або первинної моральної шкоди та вторинної моральної шкоди; упущеної вигоди), що повинне здійснюватися в порядку лише антикримінального, а не де-факто майново-договірної (цивільного) судочинства, що має місце в даний час у вигляді так званого цивільного позову в порядку процедури гл. 9 «Відшкодування (компенсація) шкоди у кримінальному провадженні, цивільний позов, виплата винагороди викривачу» КПК України [12].

1.2.2.2.2. Інше відновлення прав та/чи свобод та/або обов'язків та/чи інтересів фізичних і юридичних осіб та/або держави чи міждержавних утворень.

1.2.3. Супутня антикримінальна відповідальність :

1.2.3.1. Окремі види позитивної антикримінальної відповідальності, які не були

реалізовані в рамках даного виду антикримінальної відповідальності.

1.2.3.2. Підтримка антикримінального позитиву (заохочення сприяння в усуненні причин та/чи умов та/або у подоланні кримінальних правопорушень).

2. Адміністративна відповідальність (при заподіянні менш, ніж істотних, збитків зовнішнім стосовно юридичної особи державно-управлінським правовідносинам, за винятком майново-договірних або особистих немайнових чи прирівняних до них інших правовідносин).

3. Дисциплінарна відповідальність (при заподіянні менш ніж суттєвих збитків внутрішнім по відношенню до юридичної особи державно-управлінським правовідносинам, крім майново-договірних або особистих немайнових чи прирівняних до них інших правовідносин).

4. Де-факто майново-договірна відповідальність (при заподіянні менш ніж суттєвих збитків традиційним цивільним правовідносинам (майново-договірним або особистим немайновим чи прирівняним до них правовідносинам між фізичними особами, у т. ч. з юридичною особою).

5. Де-юре майново-договірна відповідальність (при заподіянні менш ніж суттєвих збитків традиційним арбітражним чи господарським або економічним правовідносинам (майново-договірним або особистим немайновим чи прирівняним до них іншим правовідносинам між юридичними особами).

Подальший ступеневий сутнісний видовий поділ адміністративної, дисциплінарної, де-факто майново-договірної і де-юре майново-договірної відповідальності може бути аналогічним до антикримінальної відповідальності.

Висновки. Викладений авторський варіант власне мегакогнітивного розуміння сутності і видового поділу правопорушень, а також сутності, структури і видового поділу юридичної відповідальності, що відносяться до теоретичного базису юриспруденції, не претендує на завершеність і складає лише належну доктринальну, проектну законодавчу та іншу прикладну основу для започаткування широкої коректної наукової дискусії з розробки загально визнаного варіанту його представлення

і впровадження у вітчизняну і міжнародну освітянську діяльність.

Список використаних джерел:

1. Гогин А.А. Общая концепция правонарушений: проблемы методологии, теории и практики: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук; спец.: 12.00.01. Казанский (Приволжский) гос. ун-т, Казань. 2011. 40 с.
2. Запобігання та боротьба з сексизмом. Рекомендації CM/Rec (2019)1 Комітету міністрів Ради Європи від 27 березня 2019 р. URL: <https://rm.coe.int/cm-rec-2019-1-on-preventing-and-combating-sexism-ukt/1680968561>.
3. Кириченко О.А., Тунтула О.С. Інноваційне розуміння сутності і видового поділу юридичних фактів, правопорушень та юридичної відповідальності. Лекція № 3. Курс лекцій з навчальної дисципліни «Правознавство»: навч. посібник. Київ: Видавець Назаров О. А., 2019. 108 с.
4. Кириченко А.А. Новая доктрина криминальных правонарушений: приглашение к дискуссии. *Вісник Кримінологічної асоціації України. № 2 (10): зб. наук. пр.* Харків: ХНУВС, 2015. С. 100-111.
5. Кириченко О.А., Ткач Ю.Д., Тунтула О.С. Періодизація розвитку, поняття, система і дисциплінарні зв'язки. Лекція № 1. Курс лекцій з криміналістики: навч. посібник. 2-ге вид. Київ: Видавець Назаров О. А., 2019. 72 с.
6. Кириченко О.А., Тунтула О.С., Ланцедова Ю.О. Основи роботи з джерелами антиделіктних відомостей. Лекція № 3. Курс лекцій з криміналістики: навч. посібник. 3-тє вид. Київ: Видавець Назаров О. А., 2019. 92 с.
7. Кириченко О.А., Ланцедова Ю.О., Тунтула О.С. Інновації юриспруденції та законності у сфері транспорту і транспортних технологій: монографія. Варшава: RS Global Sp.z O.O., 2021. 95 с.
8. Кириченко О.А., Тунтула О.С., Ткач Ю.Д. Інновації юриспруденції в забезпеченні журналістської галузі права та медіабезпеки: монографія. Варшава: RS Global Sp.z O.O., 2021. 98 с.
9. Кириченко О.А., Базові інновації антиделіктного судочинства: монографія. 2-ге видання. Київ: Видавець Назаров О. А., 2025. 2980 с.
10. Конституція України: закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.
11. Кримінальний кодекс України: закон України від 5 квітня 2001 р., № 2341-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
12. Кримінальний процесуальний кодекс України: закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
13. Кириченко О.А. Правовий статус суб'єктів подолання господарських кримінальних та інших правопорушень: підручник для магістрів спеціальності 081 Право. Частина 1: Основна частина. Київ: Видавець Назаров О.А., 2024. 268 с.
14. Конституція України: закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.
15. Липинский Д.А. Общая теория юридической ответственности: автореф. дисс. ... д-ра юрид. наук; спец.: 12.00.01. Саратовск. гос. акад. права. Саратов, 2004. 48 с.
16. Наровлянський О.Д. Основи правознавства: підручник для 9-го класу. Київ: Грамота, 2017. 182 с.
17. Обзор парафилических расстройств (Overview of Paraphilic Disorders). URL: <https://www.msmanuals.com/ru/%>.
18. Проект Кримінального кодексу України станом на 17 січня 2021 р. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2021/01/18/kontrolnyj-proekt-kk-17-01-2021.pdf>.
19. Проект нового Кримінального кодексу України: передумови розробки, концептуальні засади, основні положення: монографія / за заг. ред. Ю.В. Бауліна, М.І. Хавронюка. Київ: Компанія ВАІТЕ, 2024. 494 с. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2024/10/07/monografiya-proyekt-novogo-kk-ukrayiny.pdf>.

20. Рожкова М.А. Теории юридических фактов гражданского и процессуального права: понятия, классификации, основы взаимодействия: автореф. дисс. ... д-ра юрид. наук; спец.: 12.00.03, 12.00.15. Российск. акад. гос. службы при Президенте РФ. Москва, 2010. 55 с.
21. Сімутіна Я.В. Юридичні факти в механізмі правового регулювання трудових відносин: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук; спец.: 12.00.05. Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.». Одеса, 2019. 47 с.
22. Статевий потяг. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%>.
23. Тополевський Р.Б., Федіна Н.В. Теорія держави і права: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 268 с.
24. Тунтула А.С. Гендерная парадигма: системное правовое исследование: монография / под ред. А.А. Кириченко. Киев: Издатель Назаров О.А., 2020. 160 с.

References:

1. Hohyn A.A. Obshchaia kontseptsyia pravonarushenyi: problemi metodolohyy, teoryy y praktyky: avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk; spets.: 12.00.01. Kazanskyi (Pryvolzhskyi) hos. un-t, Kazan. 2011. 40 s.
2. Zapobihannia ta borotba z seksyzmom. Rekomendatsii CM/Rec (2019)1 Komitetu ministriv Rady Yevropy vid 27 bereznia 2019 r. URL: <https://rm.coe.int/cm-rec-2019-1-on-preventing-and-combating-sexism-ukr/1680968561>.
3. Kyrychenko O.A., Tuntula O.S. Innovatsiine rozuminnia sutnosti i vydovoho podilu yurydychnykh faktiv, pravoporushen ta yurydychnoi vidpovidalnosti. Lektsiia № 3. Kurs lektsii z navchalnoi dystsypliny "Pravoznavstvo": navch. posibnyk. Kyiv: Vydavets Nazarov O. A., 2019. 108 s.
4. Kyrychenko A.A. Novaia doktryna krymynalnykh pravonarushenyi: pryhlashenye k dyskussyy. *Visnyk Kryminolohichnoi asotsiatsii Ukrainy*. № 2 (10): zb. nauk. pr. Kharkiv: KhNUVS, 2015. S. 100-111.
5. Kyrychenko O.A., Tkach Yu.D., Tuntula O.S. Periodyzatsiia rozvytku, poniattia, systema i dystsyplinari zn'iazky. Lektsiia № 1. Kurs lektsii z kryminalistyky: navch. posibnyk. 2-he vyd. Kyiv: Vydavets Nazarov O. A., 2019. 72 s.
6. Kyrychenko O.A., Tuntula O.S., Lantsedova Yu.O. Osnovy roboty z dzherelamy antydeliktnykh vido-mostei. Lektsiia № 3. Kurs lektsii z kryminalistyky: navch. posibnyk. 3-tie vyd. Kyiv: Vydavets Nazarov O. A., 2019. 92 s.
7. Kyrychenko O.A., Lantsedova Yu.O., Tuntula O.S. Innovatsii yurysprudentsii ta zakonnosti u sferi transportu i transportnykh tekhnolohii: monohrafiia. Varshava: RS Global Sp.z O.O., 2021. 95 s.
8. Kyrychenko O.A., Tuntula O.S., Tkach Yu.D. Innovatsii yurysprudentsii v zabezpechenni zhurnalistskoi haluzi prava ta mediabezpeky: monohrafiia. Varshava: RS Global Sp.z O.O., 2021. 98 s.
9. Kyrychenko O.A., Bazovi innovatsii antydeliktneho sudochynstva: monohrafiia. 2-he vydannia. Kyiv: Vydavets Nazarov O. A., 2025. 2980 s.
10. Konstytutsiia Ukrainy: zakon Ukrainy vid 28 chervnia 1996 r. № 254k/96-VR. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr>.
11. Kryminalnyi kodeks Ukrainy: zakon Ukrainy vid 5 kvitnia 2001 r., № 2341-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
12. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: zakon Ukrainy vid 13 kvitnia 2012 r. № 4651-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
13. Kyrychenko O.A. Pravovy status sub'ektiv podolannia hospodarskykh kryminalnykh ta inshykh pravoporushen: pidruchnyk dlia mahistriv spetsialnosti 081 Pravo. Chastyna 1: Osnovna chastyna. Kyiv: Vydavets Nazarov O.A., 2024. 268 s.
14. Konstytutsiia Ukrainy: zakon Ukrainy vid 28 chervnia 1996 r. № 254k/96-VR. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr>.
15. Lypynskyi D.A. Obshchaia teoriia yurydycheskoi otvetstvennosti: avtoref. dyss. ... d-ra yuryd. nauk; spets.: 12.00.01. Saratovsk. hos. akad. prava. Saratov, 2004. 48 s.
16. Narovlianskyi O.D. Osnovy pravoznavstva: pidruchnyk dlia 9-ho klasu. Kyiv: Hramota, 2017. 182 s.
17. Obzor parafylycheskykh rasstroistv (Overview of Paraphilic Disorders). URL: <https://www.msmanuals.com/ru/%>.

18. Proekt Kryminalnoho kodeksu Ukrainy stanom na 17 sichnia 2021 r. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2021/01/18/kontrolnyj-proekt-kk-17-01-2021.pdf>.

19. Proiekt novoho Kryminalnoho kodeksu Ukrainy: peredumovy rozrobky, kontseptualni zasady, osnovni polozhennia: monohrafiia / za zah. red. Yu.V. Baulina, M.I. Khavroniuka. Kyiv: Kompaniia VAITE, 2024. 494 s. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2024/10/07/monografiya-proyekt-novogo-kk-ukrayiny.pdf>.

20. Rozhkova M.A. Teoryy yurydycheskykh faktov hrazhdanskoho y protsessualnoho prava: poniatiya, klasyfikatsyy, osnovi vzaymodeistviya: avtoref. dyss. ... d-ra yuryd. nauk; spets.: 12.00.03, 12.00.15. Rossyisk. akad. hos. sluzhbi pry Prezidente RF. Moskva, 2010. 55 s.

21. Simutina Ya.V. Yurydychni fakty v mekhanizmi pravovoho rehuliuвання trudovykh vidnosyn: avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk; spets.: 12.00.05. Nats. un-t "Odeska yuryd. akad." Odesa, 2019. 47 s.

22. Statevyi potiah. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%>.

23. Topolevskiy R.B., Fedina N.V. Teoriia derzhavy i prava: navch. posibnyk. Lviv: LvDUVS, 2020. 268 s.

24. Tuntula A.S. Hendernaia paradyhma: systemnoe pravovoe yssledovanye: monohrafiya / pod red. A.A. Kyrychenko. Kyev: Yzdatel Nazarov O.A., 2020. 160 s.